

پیمان هوشمندزاده (کتاب ۱۰۰)

یادداشتی نقدی بر کتاب عکس با رویکردی ساختارگرایانه

محمد رضا شاکری_ خرداد ۱۴۰۰

یک: معرفی کلی اثر:

این کتاب اثر پیمان هوشمندزاده است که با جلد سخت در پاییز سال نود و شش شمسی توسط نشر چشمه در تهران به چاپ رسیده است، همچنین کتاب از سری خط چشم بوده که ناشر در آن به چاپ عکسهایی از عکاسان ایرانی میپردازد. پیمان هوشمندزاده عکاس مستند و دانش آموخته رشته عکاسی در تهران است و همچنین چندین کتاب از او در مقام نویسنده داستان به چاپ رسیده و جوایزی نیز از آن خود کرده است.

دو: تحلیل بیرونی و خاستگاه اثر:

خاستگاه اثر به لحاظ مکانی و موقعیتی مربوط به تهران و ایران و به لحاظ فرهنگی و اجتماعی مربوط به جامعه‌ی عکاسان مستند و همچنین دانش آموختگان رشته‌ی عکاسی است. تورق کتاب و صحافی برای کتابی در خور و در شان عکاسی بوده و بیننده و خوانشگر کتاب میتواند آثار یک عکاس مستند را ببیند که در نهایت عکسها چگونه در یک کتاب ماندگار و منتشر میشوند. کیفیت چاپ عکسها با وجود آنالوگ بودن بر روی کاغذ گلاسه یا براق به گونه‌ای چاپ شده که نگارنده به خوبی با آنها ارتباط برقرار کرده است، ناگفته نماند تمامی تصاویر سیاه و سفید اند و بیشتر عکسها با حاشیه مشکی و به ندرت بدون حاشیه در کتاب آورده شده است.

سه: تحلیل درونی و جایگاه اثر:

کتاب شامل چهار مجموعه عکس، متن یا بیانیه است که در ابتدای هر مجموعه از سمت راست به زبان فارسی و از سمت چپ به زبان انگلیسی نوشته شده توسط خود عکاس به زبان فارسی و توسط مترجم نشریه به انگلیسی با درج کردن تاریخ و بازه زمانی نوشته شده است، منطق حاکم بر کتاب طبقه بندی و کنار هم چیدن و صورت بندی هست که با وحدت عکاسانه از نظر سبک و موضوعی آن چیده شده است. نقش عنوان و مکان محوری عکسها قطعا کمک رسان تصاویر است چرا که بی متن کار آنها شاید لغزشی برای اثر پیش می آمد. عکسها تیپ نگاری از محله های جنوب تهران و مردم نگاری است، و این موضوع، مستند بودن آن را تایید میکند.

چهار: نقد و ارزیابی

در مجموعه کافه شوکا چیزی که اهم است برخوردی متفاوت به لحاظ ترکیب بندی است که کمتر در سایر عکسهای این کتاب موجود است، منظور پرداختن شایسته به فضایی شاید روشنفکرانه در اهالی کافه است که این تنها بودن انسان معاصر در پرتو ای همچون محمود دولت آبادی و دیگر اهالی کافه به خوبی لمس شده و عکاس در این مجموعه موفق تر بوده است. در نهایت چیزی که اهمیت افزون این عکسها را ماندگار میکند مشمول چند نکته است: اول کتاب بودن آن، و دوم تاریخی بودن و تصاویری که از اشخاص مهم ادبیات و روزنامه نگاران و هنرمندان اهالی کافه شوکاست.

